8. štev. Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, sobota 23. februarja 1924. Posamezna številka 1·50 Din. Leto VI.

NOVA PRAVDA

P. n. Državna licejska knjižnica Ljubljana – Strossmajerjeva ul. 1

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo. Telefon štev. 77.

Izhaja vsako soboto. Mesečna naročnina: za tuzemstvo 4 Din za inozemstvo 6 Din.

Inserati se računajo po velikosti: Cene [illegible] dene v oglasnem delu.

Vabilo
na
V. redni strankin zbor NSS
ki se vrši
v nedeljo, 23. marca 1924
v veliki dvorani Narodnega doma v Ljubljani.

DNEVNI RED:

1. Naznanilo predsedstva.
2. Poročilo načelstva:
   a) političnega tajnika, tov. Ivan Tavčar,
   b) organizacijskega tajnika, tov. Anton Brandner,
   c) blagajnika, tov. Josip Ambrožič,
   d) nadzorstva, tov. Fran Salehar.
3. Volitev:
   a) načelstva,
   b) nadzorstva,
   c) izvrševalnega odbora,
   d) širšega izvrševalnega odbora.
4. Notranja in zunanja politika, poroča tov. Ivan Deržič.
5. Poročilo ustavnega odseka, poroča tov. dr. Ivo Politeo.
6. Socijalna zakonodaja in politika, poročata tov. Rudolf Juvan in Ivan Roglič.
7. Resolucije.
8. Slučajnosti.

Zborovanje se prične točno ob 9. uri dopoldne. Točna in neprekinjena udeležba dolžnost. Predloge za strankin zbor je treba poslati načelstvu stranke do 15. marca.

Tovariši! Za razvoj naše stranke je to zborovanje eminentne važnosti. Zato je dolžnost vsakega zavednega narodnega socijalista, da se tega zbora prav zanesljivo udeleži. Na zborovanju bomo imeli zopet priliko, pozdraviti zastopnike bratske narodno-socijalistične stranke iz Čehoslovaške.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1924.

Za načelstvo Narodno-socijalistične stranke:

Ivan Deržič, l. r. načelnik. **Ivan Tavčar, l. r.** tajnik.

F. B.

Poglavje o Marksizmu.

V članku: »V boj za boljšega človeka!« sem skušal dokazati, da je materijalistično svetovno naziranje rakrana za človeško družbo, ki jo razkraja in uničuje. Na omenjeni podlagi pa sta zgradila Marks in Lassale svoj razredni nauk, ki prisezajo še dandanes manj socijalni demokrati.

Vsi ljudje, tako učita apostola socijalnih demokratov, so po naravi enaki, le družabne razmere so povzročile neenakost. Kakor ni zgodovina ničesar drugega, kakor dolga vrsta razrednih bojev, tako je rodila tudi takozvana »nadvrednost« (dobiček) nagromadenje kapitala in to — veleindustrijo. Vsled tega sta ostali koncem koncev kot edini družabni nasprotji v novem veku buržuazija in proletarijat. Gospodstvo meščanstva se vzdržuje le s tem, da se je polastilo vseh produkcijskih sredstev. Do 18. stoletja je vladalo fevdalno plemstvo; od tu naprej se je polastila vlade buržuazija. Zmagala je v veliki francoski revoluciji l. 1789. Naslednja revolucija pa bo premenila človeško družbo v celoti in prinesla zmago in vlado delavstvu. To bo diktatura proletarijata, ki ne pomenja več vlade enega samega razreda, temveč človeštva vobče, kajti interesi delavstva so vsem skupni. Kakor dolgo vladajo izkoriščevalci, narašča čimdalje bolj število onih, ki trpijo pomanjkanje. Množice obubožavajo, kapital se kopiči v vedno redkejših rokah. Le podružabljenje vseh produkcijskih sredstev more rešiti družbo. Do tiste dobe pa se bodo večala nasprotstva med razredi in se stopnjevali razredni boji. Da jih zmaga proletarijat, se mora obuditi k samozavednosti. Spoznati mora svoje koristi, zavračati mora vse nacijonalne posebnosti, zanemarjati vsa druga čustva ter stremeti po internacijonalni svetovni zvezi. »Proletarci vsega sveta, združite se!« kliče Marks svojim vernikom. Po zmagi proletarijata bo stopila na mesto kapitalističnega veleobrata demokratično - družabna, tehnično dovršena veleprodukcija, ki bo v rokah demokratičnega ljudstva - delavstva. To je zgodovinsko nevzdržni proces, ki bo dosegel cilj ne po idejah, ne po kaki genijalni osebi, ne vsled nravstvenega napredka, temveč edinole po neprestanem razvoju gospodarskih razmer.

Opisani nauk in socijalnodemokratski programi, ki so nastali na njegovi podlagi, vsebujejo čudno zmes opojnih puhlic in pretiravanj med upoštevanja vrednimi resnicami in upravičenimi tirjatvami. S prvimi se vnemajo in razburjajo nerazsodne množice še dandanes, z zadnjimi se pridobivajo izobraženejši delavci in plemenitejši omikanci iz drugih stanov za družabne preureditve. V naslednjem si hočemo Marksovo razredno teorijo nekoliko bolj od blizu ogledati, da ločimo zrno od plevela.

Izrek, da smo vsi ljudje po naravi enaki, prija pač še danes priprostemu delavcu, toda verjel mu ne bo nikdo več, če ima le zdrav razum in malo kritičnega duha v sebi. Poskus zatreti v človeku patriotično-nacijonalna čustva in povzdigniti internacijonalizem je na videz najpripravnejše sredstvo, ponižati v očeh proletarca vladajočo silo in jo upropastiti; praktično pa je ustvaril današnji svetovni promet vse bolj važne internacijonalne odnošaje. Vladarji, denar, znanost, veda, umetnost so dandanes veliko bolj mednarodne kot pa kedaj prej, toda s tem niso izgubile samostojnega narodnega značaja in ne zapostavljajo narodnih interesov. Tudi delavstvo dobiva vsled tega mednarodni pomen. Toda baš svetovna vojna je dokazala, da daje tudi socijalna demokracija narodni stvari prednost pred internacijonalno. Velika ruska revolucija je prinesla diktaturo proletarijata, toda pričakovanega izenačenja razredov ni dosegla. Izginila je sicer aristokracija in denarna buržuazija v potokih krvi. Poleg delavskega razreda po industrijskih krajih pa je obstal povsod kmet s svojimi težnjami in predpravicami, ki se jih vladajoči bolševiški nasilniki niso upali odstraniti. Tudi naši socijalno-demokratski voditelji vedo prav dobro, da škodi vsaka krvava revolucija najbolj delavskemu stanu. Na tisoče ruskih revolucijonarcev je poginilo v različnih bojih, druge sta pokončala glad in brezposelnost. Diktatura proletarijata, ki naj bi človeka povedla v zaželjeni raj, se je izkazala ogromni večini kot pekel in prokletstvo.

Nauk, da propadajo nevzdržno množice radi izkoriščanja, draginje in sebičnosti, da izginja dosledno srednji stan in se kopiči bogastvo v rokah čimdalje bolj maloštevilnih posameznikov, zadobiva danes zopet videz resnice. Pred vojsko ni bilo tako in so ga že opuščali celo socijalno-demokratski voditelji.

Pospeševanje samozavestnega razrednega duha pa je upravičeno. Delavec se naj zaveda cene dela, ki ga opravlja, naj bo ponosen na žulje svojih rok! Toda ta samozavest se naj ne izprevrže v zgolj fanatično sovraštvo in zavist do drugih razredov in naj ne ogroža mirnega sožitja družbe! Nad vse pa ponižuje Marksovo teorijo v očeh misleca surovi materijalistični duh, ki hlepi zgolj po mesenem užitku, se norčuje cinično iz vseh nravstvenih in narodnih idealov človeka ter se zadovoljuje z — brezdomovinstvom.

Navzlic vsem nedostatkom je pokazala teorija nižjim slojem, da se morajo duševno, tehnično in gospodarsko dvigniti, ako nočejo propasti pri ogromnem razvoju gospodarskega življenja. Pokazala jim je pot, po kateri si morejo priboriti pravice in si izboljšati položaj. Sredstva pa, ki jih priporoča, so zavržna. Krvava revolucija je dvorezen nož, ki reže globoko tudi v telo izmozganega proletarijata. Navzlic dvomljivim, v veliki meri celo krivim naukom, pa je vzbudil Marks iz spanja proletarske množice k delu in združevanju ter obudil vest vsaj — redkim posameznikom iz kapitalistične družbe. Družbe same pa ideje niso mogle izboljšati. To smo spoznali lahko tudi pri nas po prevratu, ko so socijalnodemokratski voditelji iz osebnega koristolovja pustili na cedilu proletarske množice in jih predali kapitalističnim mogotcem v kruto izkoriščevanje.

Proletarijat se ne da rešiti z Marksizmom, ki stoji na napačnih temeljih, odvrača s cinično - materijalističnimi nazori idealiste in žanje sam kot plod korupcijo in neznačajnost. Smatrati ga moremo le kot predhodno dobo v razvoju socijalizma.

Mizerija državnih nameščencev.

Svoj čas so državni nameščenci na javnih zborovanjih manifestirali za svoje pravice. Ponovno so dale tudi posamezne kategorije nameščencev svojim manifestacijam povdarka s pasivno resistenco. Veliko sicer niso zalegle take akcije, vendar so pokazale vsaj deloma samozavest, zaupanje v svojo moč. Neoporečno dobro stran so imele take akcije v tem pogledu, da je prišla do izraza kritika in pa zahteve nameščencev ter da so se s pravico prostega izražanja pokazali državni nameščenci kot svobodni državljani.

Danes državni nameščenci ne prirejajo več javnih manifestacij. In zakaj? Gotovo ne radi tega, ker so jim zavezana usta. Sicer ne po zakonih, ampak po metodah, ki jih izvaja službodajalec — država napram službojemalcem — nameščencem. Ena izmed teh metod je tudi redukcija. Strašilo, ki odvzema javnemu nameščencu vsako možnost svobodnega udejstvovanja. Strašilo, ki je v današnji dobi brezposelnosti tem bolj učinkovito, ker vsak reduciranec ve, da ostane po redukciji na cesti brez kruha, z ženo in otroci vred.

Gotovo je prav, da se pri nas izvede redukcija nekvalificiranega uradništva. Toda to redukcijo bi bilo treba izvesti smiselno in v *najkrajšem času,* ne pa puščati državne nameščence po cele mesce in leta v negotovosti ter jih po srednjeveško mučiti na duševnih natezalnicah.

Molk državnih nameščencev torej ne pomeni, da *ne trpe socijalnih in gospodarskih krivic.* Tudi predujmi jih niso potolažili. S 100 ali 300 dinarji, ki jih dobi sedaj državni nameščenec več na mesec, gotovo ni veliko pomagano. Prav tako niso zadovoljni železničarji, posebno oni od južne železnice, ki po rimskem dogovoru ne dobe niti tistih prejemkov kot so jih dobivali doslej. Bivši južni železničarji ne dobe predujmov, ker ih še ne štejejo za državne nameščence in to z izgovorom, da rimski dogovor še ni sprejet v skupščini. Radi formalitet naj stradajo družine in narašča nezadovoljstvo, ki gotovo ni v prid državni upravi!

Nevzdržnega stanja javnih nameščencev mora biti konec! Zahteva naj se od njih delo, kvalifikacija in disciplina. Dati se jim pa mora svoboda, brez demoklejevih mečev, dati se jim mora kruha! Socijalna pravičnost do množice stradajočih, interes države in njene konsolidacije zahteva to! Lačni, nevoljni in raztrgani državni nameščenci ne bodo nikdar ustvarili redne državne uprave, ki jo zahtevajo vsi državljani brez razlike stanu.

Uradništvo in naši demokrati.

Kako demokrati izrabljajo uradništvo v svoje strankarske namene in kako so ravno oni največ krivi sedanji uradniški bedi, je jasno iz naslednjega:

Poglejmo malo nazaj v polpreteklo dobo! Leta 1919 in 1920 so uradniške organizacije za takratne povojne razmere precej enotno nastopale, kazale so borbenost za izboljšanje materijalnega stanja uradništva in dosegle tudi nekaj uspehov. Toda to je bilo samo začasno. Ko je postal pokret resnejši, ko je uradništvo pričelo kazati vladi — v kateri so sedeli tudi naši demokrati — zobe, takrat so pričeli demokrati kazati svojo »ljubezen« do uradništva. Ob vsaki priliki so bobnali v svet vesti, da je domovina »v nevarnosti«, »kakor hitro izbruhne štrajk, imamo v Ljubljani Italijane, v Mariboru Avstrijce, v Prekmurju Madžare in — Jugoslavije bo konec. Kdo bo nosil to odgovornost?« Vsak uradnik, ki je samo mislil na besedico štrajk, je dobil takoj žig protidržavnega elementa. In ne samo to. Denuncirali so ga na pristojnih mestih! Hočete dokazov? — Ko je gibanje državnih uslužbencev za svoje golo življenje doseglo višek, ko so se našli možje in povedali demokratskim ministrom v brk, da bodo štrajkali, tedaj se je našel notranji minister demokrat — in je pustil zapreti voditelje državnih uslužbencev, ki so prosili kruha. Dr. Benkovič je bil ona žrtev, ki je s svojimi neustrašenimi tovariši okusil demokratski bič zato, ker je zahteval kruha za uradniško brezpravno rajo. Pribičević pa, za katerim drve danes naši demokrati, je bil oni trinog, ki je iztrgal državnemu uslužbencu iz rok še to, kar je imel — zavest, da sme za svoje pošteno delo zahtevati vsaj kruha.

Od takrat je šlo z uradništvom rakovo pot. Organizacije so bile razbite. Sedaj ni bilo treba več frazariti, da je domovina v nevarnosti. — Državni uradnik je padel na stopnjo navadnega sužnja.

In še so imeli demokrati prilike dovolj, pokazati svoje »dobrohotno« srce za uradništvo!« Toda tega niso storili, dasi so imeli v rokah državne finance in sredstvo, s katerim se je vsak moment lahko povzročila vladna kriza. Nič niso storili za to ubogo rajo! Pač pa niso pozabili sami nase, na svojo stranko, na svoje liste! »Plačkali« so državne kase, »izplačkali« so jih, svoje partijske pa napolnili, da si s plenom še danes mažejo svoj opozicijonalni kruhek, da še dalje zastrupljajo s svojim tiskom naše javno življenje, da predbacivajo nasprotnikom nemoralo in slepe naše uradništvo še naprej.

Pa se kljub temu še dobe ljudje, ki nasedajo tej zares nemoralni stranki, ki ima najslabšo kvalifikacijo izmed vseh. Tem je namenjen ta članek, da jim pokličemo v spomin preteklo dobo.

In ko danes tudi Pašić mogoče manevrira s sličnimi metodami ko je zopet »domovina v nevarnosti«, da bi s tem razbil opozicijonalni blok, se dvigajo ravno one demokratske duše, ki so ravno tako manevrirale, ko je nastopalo uradništvo, nastopajo ti ubijalci uradniškega stanu in raznašalo Pašićeve manevre kakor neko senzacijo v svojih listih.

Ali niso demokrati, če ne še bolj, vsaj prav tako koruptna stranka kakor Pašićevi radikali? Zato jim odrekamo vsako pravico, da se danes demagoško in farizejsko potegujejo za uradniške pravice, ker je vse to le njihova lopovska hinavščina.

Državni nameščenci, inteligenti — proletarci! Organizirajte se! Cemu naj Vam bo — lerob?!

Uspeha tega vsi veseli
so drugo nogo prat začeli
in ni trpelo časa mnogo
imel tud belo drugo nogo.

(Dalje sledi.)

Občni zbori

krajevnih organizacij NSS v Ljubljani:

Za Trnovski okraj v soboto 23. **februarja** ob 8. uri zvečer v gostilni »pri Lozarju« (soba na levo). Vsi somišljeniki na zbor, da se na novo poživite v ideji narodnega socijalizma!

Za Poljanski okraj v **soboto 23. februarja** ob 8. uri zvečer v društvenem lokalu (Streliška ulica). Poleg običajnih društvenih zadev je na dnevnem redu poročilo o položaju stranke z ozirom na notranjepolitični položaj v državi. Točnost je dolžnost!

Za Kolizejski okraj v **nedeljo 24. februarja** ob 10. uri dopoldne v tajništvu NSS (Narodni dom). Tovariši, vsi točno!

Za Št. Peterski in Kolodvorski okraj v **sredo 27. februarja** ob 8. uri zvečer v gostilni Zupančič (Ahacljeva cesta).

Tovariši! Dolžnost Vam veleva, da se letošnjih občnih zborov po organizacijah v okrajih udeležite polnoštevilno! Razgovorimo se tudi o notranjepolitičnem položaju v naši državi z ozirom na predstoječe, važne politične dogodke. Narodni socijalizem se jači in utrjuje v skupnosti, slogi in zavednosti. Letošnji občni zbori naj se vrše v znamenju probude narodnega socijalizma med slovenskim proletarijatom! — Okrajni odbor NSS v Ljubljani.

REŽIMSKA BREZVESTNOST IN DELAVSKI POLOŽAJ.

Iz Westfalske so se vrnili naši rudarji, 40.000 po številu.

Ob tej priliki nam sili v roke pero, da ožigosamo to brezglavo, brezvestno in naravnost zločinsko delovanje naših vladnih mogotcev.

Kako je bilo za sprejem teh delavskih družin v hudi zimi preskrbljeno, je končno postranska stvar, dasi je tudi zanimivo poglavje zase. Omenimo na kratko, da naša vlada ni niti obvestila državnih oblasti v Sloveniji, kedaj dospejo ti transporti. Šele »Jugoslovenska Matica«, obveščena po našem konzulu v Düsseldorfu o prihodu prvih transportov, je zainteresirala državne oblasti, da bi v naglici preskrbeli za uboge sestradane in premrle trpine prvo hrano — seveda brez denarja, ker ga v naših kasah ni. Tudi carinska procedura na Jesenicah je bila zanimiva, ker so ljudem kratkomalo odvzeli vso prtljago, ker carinarnici nihče ni dal drugačnih navodil.

Toda glavno pride sedaj! Kam z ljudmi, kje jih nastaniti, kje jih zaposliti. Nič preskrbljeno! Manjka stanovanj že tako in tako, in manjka tudi dela. Koliko pa se bo zaposlilo rudarjev v Sloveniji? Mogoče 100 ali pa še ne! Ali pa vse, a kaka bo plača? Sicer govori uradna statistika od lani, da imamo v državi samo okrog 58.000 brezposelnih, toda to ni res, ta je bosa! Tej številki bi lahko pridejali še 100.000. In sedaj so naši modrijani to število še pomnožili za 40.000 in to po neumnem, brez premiselka, ali pa zato, da se bo ta položaj še bolj lahko izrabljal v eksploatacijo delavstva od strani kapitalistov.

Ko bi bili tem trpinom-rojakom pomagali z denarnimi sredstvi in jih pustili za enkrat tam, kjer so imeli vsaj stanovanja, bi jim bili vsaj malo pomagali. Pozabiti ne smemo, da se v Nemčiji razmere že zboljšujejo in se bodo gotovo prej zboljšale kakor pri nas.

Z izselitvijo teh naših ubogih rojakov v domovino, pa je vlada pahnila nešteto družin v še večjo bedo, v obup in strašansko socijalno stanje.

Kdo bo nosil odgovornost?

Zadnji čas je, da pridejo v parlament in v vlado tudi pri nas zastopniki delavstva — pa ne kaki demokrati. Besedo bo imelo kmalu delavstvo!

Ugotovitev.

»Jutro« je v zadnjih svojih številkah izneslo o NSS klevete, za katere je načelstvo NSS pozvalo »Jutro«, da jih dokaže. Včerajšnje »Jutro« odgovarja na poziv načelstva NSS z novimi klevetami in zopet brez konkretnih dokazov.

Konstatiramo še enkrat:

Načelstvo NSS je ugotovilo, da je lažnjiva »Jutrova« trditev, da je NSS politično zvezana z radikalno stranko. Načelstvo NSS je ugotovilo, da je laž, da »Nova Pravda« ni več v popolnem lastništvu stranke in da je vezana s posebnimi pogodbami z Zvezno tiskarno. Načelstvo NSS je ugotovilo, da je laž, da so nekateri voditelji NSS »posajeni na rožce in vlečejo preskrbnine«, kakor tudi, da je laž, če se govori o milijonskih fondih NSS.

»Jutro« se na konstatacije načelstva NSS zvija kot jegulja in ne more navesti nobenega jasnega odgovora. Od načelstva NSS zahteva »Jutro«, da objavi pogodbe, dogovore in obračune glede »Jutrovih« trditev. Edin dogovor obstoji med odposlanci NSS, NRS, SKS in NNS glede »Narodnega Dnevnika«. Ta dogovor se bo pa v javnosti objavil takrat, kadar se bo zdelo konzorciju »Narodnega Dnevnika« prav, ne pa takrat, kadar bo to hotelo »Jutro«. Dogovor za pristaše NSS ni ničesar tajnega in je bil prebran in odobren od zbora ljubljanskih zaupnikov in od širšega izvrševalnega odbora stranke. Kar se pa drugih strankinih dogovorov in obračunov tiče, se pač prav nikdar ne bodo mogli objaviti, ker jih sploh ni, ampak obstojajo le v bujni in seveda lažnjivi domišliji »Jutra«.

V zadevi »nakupa Zvezne tiskarne po Jadranski banki«, o »sanaciji neke narodnosocijalne polomije« in »o decemberskih dogodkih« ve pa samo »Jutro«. Načelstvo stranke z vsemi temi zadevami nima nobenega opravka.

Komur lahko očitate nepoštenost, ga imenujte z imenom. S splošnimi sumničenji še nikoli ni bil podan dokaz resnice. — **Za načelstvo NSS: Ivan Deržič l. r.**

Široka plast naroda.

V meščanskih listih beremo dan na dan o neki demokraciji, ki čimdalje bolj prodira v *široke plasti naroda.*

Take in enake slavospevne besede govore političarji, ki med širokimi *plastmi* naroda še *nikoli bili niso* ali jih pa poznajo samo takrat, kadar jih izkoriščajo... Demokracije iz širokih plasti naroda so se naučile samo iz knjige.

Kdo pa je *široka plast naroda?*

Ako hočemo, narodni socijalisti, vzgajati ljudi v socijaliste, moramo vendar vedeti, kateri sloji spadajo v naš delokrog in našo stranko.

V gostobesednih, prepisanih programih meščanskih strank beremo o vsestranski skupnosti in podpiranju vseh stanov in ljudi; njihova stranka zadovoljuje vse stanove, vsakega posameznika. — Da ovržemo nesmiselnost in frazeologijo meščanskih strank, bomo v naslednjih izvajanjih natanko opredelili posamezne stanove in jih uvrstili v stranke, kamor spadajo po svojem stanu, po delu in svojih interesih.

Proletarijat mora biti enkrat za vselej prepričan, da so fulminantni članki v meščanskih dnevnikih, ki pišejo o veliki ljubezni *delodajalcev* do *delojemalcev* same *fraze* in goljufive vabe, ki nimajo za proletarijat nobene praktične vrednosti. Vse meščansko časopisje piše kot organ svoje stranke, da zastopa na gospodarskem in političnem polju *velikega* in *malega* človeka, *delavca* in uradnika, trgovca in kupca; skratka: stranka hoče zastopati tudi verižnike, špekulante, postopače, hoče biti stranka *producentov* in *konsumentov.*

Logika meščanskih strank je čudovita, resnično čarugarska stranka vseh tipov tudi kriminalnih. Ali kaj pomaga vsa pisarija, ko pa vedo že vsi delovni sloji, da *kapitalizem* res obstoja in izrablja naše telesne in duševne energije ter izkoriščа njemu ugoden položaj v sebične, osebne namene ter veča moč in oblast na račun *izmozganega proletarijata!* Stranka buržujev nima src, pač pa lepe besede; taka gospoda misli vedno na svoje koristi, a v istem trenutku piše, da je stranka *malega človeka.*

Stranka, ki hoče zadovoljiti in zastopati kapitaliste in proletarca obenem živi samo od naše razrednostanovske nezavednosti, v resnici pa goljufa naš narod z neko naučeno enakostjo in svobodo, ki velja samo za bogatine in katera sloni na bajonetih meščansko - kapitalističnega družabnega reda! Proletarci! Samo socijalizem je naše odrešenje! Socijalizem pomeni odrešitev za vse, ki si morajo v potu svojega obraza služiti kruh ter so izrabljani, izkoriščani od kapitalizma!

Ako hočemo narod razdeliti v politične stranke, moramo posamezne stanove združiti pod okriljem skupnih koristi. Navadna fraza meščanskih strank je: Mi smo socijalno čuteči, pri nas je spas delavstva itd.! Ironija usode manuelnega in duševnega delavca je, če sedi skupno pri eni politični mizi z veleposestnikom, tovarnarjem, bankirjem! Kajti kočarji, mali kmetje, tovarniški delavci, duševni delavci *spadajo v enotno fronto!* Teh skupni interes je socijalizacija proizvajalnih sredstev, medtem ko je program prvih: Nedotakljivost krivično pridobljenih pravic in svobodna izraba delovnih moči. Da bomo na jasnem: Narod je treba razdeliti s stališča gospodarskih koristi posameznih stanov na reveže in bogataše, izkoriščance in izkoriščevalce.

Kot sem prej govoril o narodu, moram pripomniti, da tvori jedro naroda proletarijat. Samo proletarijat ima v svoji originalnosti in priprostosti vse one duševne znake, po katerih tvori družba — *narod.* Ves proletarijat, kmetsko prebivalstvo in industr. delavstvo bivata najštevilnejše zastopana na istem ozemlju, imata skupno žalostno preteklost in sedanjost, skupne šege in navade. — Sedaj nam je jasno, zakaj pravimo buržuju: »Ti si od naroda preveč oddaljen, ti nimaš z narodom ničesar več skupnega!« Buržuj je pretrgal z narodom vse duševne vezi, niti istega jezika ne govori! Vse nekam spačeno! Za narod je izgubljen, ker so ga boljše ali slabše tuje šege in navade, ki narod duševno oblikujejo, odtrgale od starih tradicij njegovega naroda. Sramuje se zato proletarcev, *celo svoje proletarske matere!* Pljunil je na zgodovino svojega naroda. *Narod pozna samo še takrat, kadar ga izkorišča.*

Resnično, pozno kapitalistična doba ima polno takih tipov. Zbudi se jim pa včasih slaba vest; zato napijejo, ako pričakujejo osebnih koristi, *domovini in državi,* zapojo narodne pesmi, da si potolažijo pekočo vest, ki se jim oglaša.

Kmetsko prebivalstvo in industrijski proletarijat sta številno najmočnejša; zato moramo govoriti pri grupaciji stanov v stranke v glavnem o teh dveh izrazitih zastopnikih vsakega naroda. Oba sloja bi morala v gospodarskem, socijalnem in političnem življenju igrati prvo in odločilno vlogo že radi številčne premoči in odlične naloge, ki jo izvršujeta v gospodarskem življenju; kmetsko ljudstvo zaradi poljskega dela in industrijski proletarijat radi odličnega mesta, ki ga zavzema v procesu proizvajanja. Oba sta pa socijalno na nizki stopnji, politično zapostavljena in gospodarsko izkoriščana. Naloga narodnega socijalizma je, da vzgoji narod za boljšega človeka, da ga vsposobi za javno službo in delo, za socijalizacijo proizvajalnih sredstev. Pritegniti moramo k javnemu delu kmetsko prebivalstvo in industrijsko delavstvo. — Pot v dosego smotrov jima mora kazati taka inteligenca, o kateri bo govor prihodnjič. A.

Boj kliki!

Zastrupljevalci.

Odkar se je demokratskim mladinom onesrečila njihova koncentracija naprednih sil, sikajo krog sebe kot razkačeni gadi. Njihov dnevnik mrgoli dnevno sumničenj in obrekovanj, s katerimi skušajo zastrupiti vse, kar je ostalo pri nas še poštenega. Ne bi se ozirali na natolcevanja teh verolomnih in brezčastnih elementov; toda iz ozirov na javnost ter iz razlogov, da obrekovalci našega molka ne bodo izkoriščali zopet v svoj prid, smo primorani, da vračamo izzvani milo za drago. Ko bodo zlobni elementi ponehali z nedostojnimi napadi, bomo tudi mi takoj opustili obrambo. Človeku je hudo, da se mora tratiti dragoceni čas in papir v obrambo proti zločinskim izkoriščevalcem tiskovne svobode v dobi, ko bi morali sodelovati vsi pošteni sodržavljani na ozdravljenju naših gospodarskih in socijalnih razmer. Na javnosti je ležeče, da čimpreje obračuna z ljudmi, ki so izgubili vsakoršen smisel za čast in dostojnost.

* * *

Dokazovati ni treba

mladinom, če oni podtikajo kako podlost. Ti poštenjaki in kronjuristi zahtevajo, da bo obdolženec dokazoval, česar ni storil. Med poštenimi ljudmi je navada, da v časopisu očitek dokažejo in s podpisom podkrepe. Tega si pa obrekovalec ne upa, marveč kriči izza plota, da naj obrekovanec dokaže, da ni tat. Na dan s podpisom podlež, pa boš prejel dokaze, da jih boš pomnil!

* * *

Rjoveči levi

so se spremenili v prav ponižne kužke in sedaj prav prijazno migajo z repkom pred Pašićevimi nogami. Kako pa je prišlo do tega? Pred dnevi je demokratski klub z velikanskim truščem razkričal v širni svet, da bo obtožil bivšega ministra Lazo Markovića radi neke korupcijske afere; pobiralo se je podpise po celem parlamentu in vsakdo je pričakoval, da bo hudobni Laza že ta teden jedel ričet v bržonu. Ko je na postalo staremu Pašiću špasa dovolj, je segel med zaprašene predale državnega pravdništva ter pomolil demokratom pod nos svinčene akte iz Mežice rekoč, da bo povabil na zatožno klop tudi tega in onega, ki je imel svoj čas s tem opravka. Odmah je padel rep med noge; — na obtožnici se pa dolgočasi samo petnajst najbolj poštenih in junaških demokratskih podpisov. Podpisa častivrednega ljubljanskega zastopnika uradnikov in hišnih posestnikov ni na obtožnici.

* * *

Po lastnih zobeh se bijejo!

»Jutro« se z žalostjo spominja onih leih časov, ko so idealni narodni delavci svoj čas snovali nar. delavsko organizacijo in potem narodnosocijalno zvezo kot strokovno organizacijo v najtežjem boju s **tujci in internacijonalci.** — Mi se z žalostjo spominjamo onih nedavnih grdih časov, ko je šef »Jutra«, dr. Žerjav, ljuto navalil na te organizacije in podil naše slovenske delavce **med tujce in internacijonalce** češ: tam je prostor za našega človeka!

* * *

Plače jih zanimajo.

Naše mladinčke zanima plača, ki jo prejema človek, ki iz zasebne pridnosti v nočnem času dela pri listu, kjer ima vsakdo dostop — še celo jutrov macafizelj. Mene n. pr. pa zanima sledeče:

1. Koliko plače prejema macafizelj za svoje neslanosti pri »Jutru«?

2. Koliko je prejemal pri Agence central?

3. Kdo dela pri »Jutru« ponoči zastonj?

* * *

Radikalski blok

oziroma radikalski konglomerat nazivljejo užaljeni in zapuščeni mladini one stranke, ki niso hotele pod vodstvom ljudi, ki ne vedo, kaj je častna beseda, stvoriti demokratskega bloka. Ker so ustanovile napredne stranke skupno nadstrankarsko glasilo in ker se nočejo ukloniti pod peto Praprotnik-Arkovega časopisnega konzorcija, je ta samoobrambna akcija po zmešanih nazorih nezrelih ljudi krog »Jutra« seveda nepoštena zveza zoper demokrate. Če že druzega ne, je s tem vsaj podan javen dokaz, da z verolomneži pač nobena dostojna stranka ne mara nikakih stikov. Dosegel se je pa s tem veliko važnejši namen, da so vse napredne stranke izbacnile, upamo, da enkrat za vselej, mladinsko kugo iz vseh bodočih politično-taktičnih kombinacij. —

* * *

En milijon!!

Le vkup, fantje, sedaj imamo denar! Nakazala nam ga je Slavenska banka: »Jutru« solde in nam solde. Gospod Deržič bo delil solde vsak dan v uredništvu »Jutra« in tam tudi polagal račune za Slavensko banko. Ko bomo denar zaluftali, gremo nad **mežiški svinec,** potem gremo skupaj s Petrom Smolo nad Jadransko, katero bomo pa to pot do čistega opljačkali in končno si razdelimo še **avstrijske kronice!** s katerimi so naši prijatelji napravili škandalozno sijajen kšeft. Kakor vidite, zadeva sijajno poteka dotlej, ko bodo prejeli gospodje jutrovci za svojo brezvestnost pošteno lekcijo. Prav bojimo se, da bo imel gospod državni pravdnik še prav obilo posla z **avstrijskimi kronami!** Upamo, da nas gospodje pri »Jutru« dobro razumejo.

A—m.

Notranje-politični položaj.

Pašić in Ninčić sta ozdravela od bolezni, ki sta si jo nakopala v italijanskem Rimu. V pondeljek je prišel nato Ninčić v narodno skupščino, da zagovarja ratifikacijo reškega sporazuma. Njegov ekspoze je sprejela opozicija s precejšnjimi kravali. Kakor je bila opozicija soglasna v kričanju, je pa bilo soglasnosti takoj konec, ko se je bližalo glasovanje o sporazumu z Italijo. Pri glasovanju so edinole klerikalci in muslimani zapustili zbornico, dočim je del demokratov ostal v zbornici, da je omogočil vladi pri glasovanju kvorum. V zbornici so ostali tudi vsi zemljoradniki. Srbski demokrati in zemljoradniki se niso upali odločno nastopiti proti sporazumu, ker so se bali svojih volilcev, ki so za sporazum. Srbsko ljudstvo bi namreč smatralo odklonitev sporazuma za napoved vojne z Italijo. Vojne pa nihče noče.

Sporazum z Italijo je bil v narodni skupščini sprejet s 123 glasovi proti 21 glasovom. Vlada je z glasovanjem nedvomno dosegla uspeh. Opozicija se je pa nasprotno pokazala razdvojeno in nezmožno izvesti akcije, ki jih je pred glasovanjem o sporazumu obetala potom svojega časopisja.

Vlada ima sedaj nad seboj še kočljivo zadevo z Markovićevo obtožbo. V razpravo pride obtožba te dni. Markovićeva zadeva ne razburja samo opozicije, ampak povzroča tudi v radikalnem klubu srdita nesoglasja. Voditelj radikalnih kmetskih poslancev Ranković je izjavil, da bo v zbornici nastopil proti Markoviću in glasoval za obtožnico. Kakor vedo povedati beograjska poročila, bo klub radikalnih poslancev kot tak glasoval proti obtožbi Markovića. Večina demokratov ne kaže nobenega posebnega bojnega razpoloženja, da nastopi proti Markoviću. Zbali so se grožnje radikalov, da bi z eventuelno izročitvijo Markovića sodišču ne izostala tudi obtožba proti raznim bivšim demokratskim ministrom. In demokrati nimajo dobre vesti in so zato raje popustljivi, kakor da bi se izpostavljali nevarnosti, da se prične prati tudi njihovo umazano perilo.

Vlada ima namen po zaključku Markovićeve afere v prihodnjih dveh mesecih izvesti ta-le delovni program: Urede se odnošaji do sosedov v solunski luki in pripravi se materijal za konferenco Male antante v Pragi. V notranji politiki pa namerava vlada rešiti vprašanje državnega proračuna za leto 1924, invalidskega in tiskovnega zakona ter vprašanje upravne razdelitve države.

Če bo pa vladi mogoče izvesti vse naloge, katere si stavlja, je drugo vprašanje. Opozicija še vedno obeta prihod Radićevcev, ki naj pomagajo, da izgine samoradikalna vlada iz površja. Pri opozicijonalni akciji pa Pribičević še vedno igra zelo dvoumno vlogo. Na eni strani se prišteva k Davidovićevi akciji za stvoritev opozicijonalnega bloka proti radikalom, dočim po drugi strani še vedno dela potom svojih eksponentov za radikalno - demokratsko vlado. Kaj bo iz zamotane opozicijonalne situacije nastalo, pokaže prav kmalu bodočnost.

Eno je gotovo, da si delovno ljudstvo ne od radikalov, ne od radikalov in demokratov in ne od Radićevcev nima posebnega obetati. Delavstvo je danes na vodilnih državnih mestih brez vpliva, ker je brez zastopnikov. O njegovi usodi odločujejo meščanske, kapitalistične in agrarne stranke, ki so si v svoji neljubezni do trpečega delovnega ljudstva enake kot dinar dinarju.

Opozicijonalni blok!?

Demokratsko časopisje maskira paktiranje demokratov z radikali za koalicijsko vlado s stvorjenim (!) opozicijonalnim blokom. Saj jih poznamo in vemo, za kaj jim gre. — Danes menda pač nikdo več ne verjame tem demokratskim maskam.

Parcelacija pokrajinskih uprav — formalnost. Radićevci so mnenja, da radikali samo formalno na papirju izvršujejo parcelacijo prečanskih pokrajin, da bi ljudstvu pokazali svojo neizprosno roko ter ga oplašili. — V tem imajo radićevci čisto prav. Ko bi radikali že sami ne spoznali to svojo velikansko neumnost, ko bi si ne bili v svesti, da jih čaka v slučaju izvedbe neizmerna škoda, bi bili to že zdavnaj izvedli. — Tako pa je čas. Ko pa pride ugoden trenutek, bodo to parcelacijo na papirju prepustili svoji usodi. In vse bo zadovoljno! Še celo naši demokrati!

Sporazum z Italijo.

Parlament je z navzočo večino ratificiral rimski pakt. In kralj ga je podpisal. Listine so izmenjane. O točkah sporazuma govoriti je težko, ker sploh niso znane. Korektura meja ob Sloveniji je menda izginila. — Jugoslavija naj bi dobila Skader. — Trgovinska pogajanja v Beogradu so v teku. Pri pooblaščenem ministru dr. Rybaru se oglašajo številne deputacije. Uverjeni smo, da bo dr. Rybař storil kar bo v njegovi moči.

Beležke.

SAMOPRIZNANJE.

Ata »Narod« so dali napisati v uvodniku o priliki obletnice dr. Tavčarjeve smrti sledečo resnico: »Ob prvi obletnici njegove smrti se nam zdi kakor da smo dr. Ivana Tavčarja pokopali pred desetimi leti, tam daleč pred svetovno vojno. S tako naglico se odtujujemo svoji preteklosti, tako oglušujoče nas zajema vrtinec novega državnega življenja in se poglabljamo v oblike novega pokolenja.« — Čisto pravilno in skoraj točno! Treba je, da atu to le nekoliko popravimo, ker so ata že precej oslepeli in vsega ne vidijo dobro. — Ata »Narod«! On[illegible] se že čisto odtujili Njihovi preteklo[illegible] Oni niso več stari starin, ampak Oni so se pomladili v starega mladina. To Jim pa ni za zameriti, ker oči se le ne dajo pomladiti — samo sraa. Zato Jih je vrtinec »novega« življenja prav lahko pograbil in strašansko zavrtel, tako da so Oni še oglušeli. Dr. Tavčarja, ki jih je držal, ni bilo več, in vrtinec Jih je zanesel v naročje ljudi — židovskih manir!...

VPRAŠANJE »JUTRU«.

Povejte gospodje demokratski prvaki, odkod ste dobili one velikanske vsote denarja v decembru prošlega leta in komu polagate račune o porabi?

Radiotelefon z Marsom.

»Jutrovci« poslušajo po svoji posebni radiopostaji — kako raste trava na Marsu.

Naša valuta.

Naša valuta je kolosalna, fina, dobra. Vse potegne za seboj. Dinar raste kakor konoplja na gnoju — draginja pa tudi.

Svetovni pregled.

Anglija.

Ministrski predsednik delavske vlade, Mac Donald, je imel pretekli teden v parlamentu svoj programni govor, iz katerega pa ni izzvenelo veliko. Kar se zunanje politike tiče je sicer pokazal stremljenje, ki ga zahteva socijalistično naziranje. Povdarjal je potrebo trajnega svetovnega miru, omejitev oboroževanja in povzdigo gospodarskega napredka. — S tem smo zadovoljni, dasi so to fraze vseh današnjih evropejskih držav, ako pomislimo na časopisne vesti, kako se skoro vse države na skrivaj oborožujejo. — Nikakor pa nismo zadovoljni z začrtanim programom tega socijalističnega politika v pogledu angleške notranje politike. V tem delu svojega govora je Mac Donald pokazal, da je angleški šovinist, kakor vsak drug Angležin da o pravem socijalizmu v Angliji še dolgo ne bo govora. — Seveda je pri tem krivo tudi to, da ima Mac Donald v vladi okrog sebe same zastopnike meščanske stranke in da je moral vravnati svojo barčico nekoliko po vetru.

Pretekli teden so bili pri angleških ministrih na obisku voditelji socijalistov iz Madžarske.

V Angliji so stopili v štrajk pristaniški delavci, katerim so se pridružili še nekateri železničarji. Štrajk utegne trajati precej dolgo. Zato je vlada rekvirirala živila. Cene so znatno poskočile.

Angleško-ruska pogajanja so zadela na ovire, zato ni še rezultatov.

Francija.

Na socijalističnem kongresu v Franciji so se zedinili za predlog, da se pri prihodnjih volitvah socijalisti združijo z demokrati in gredo v volilni boj pod geslom: »za mednarodni mir in socijalni napedek«! Pri tej priliki ne smemo pozabiti, da francoski demokrati niso taki kot vodilna demokratska klika v Sloveniji! —

Frank pada in Poincareju se maje stolec.

Nemčija.

Konflikti z Bavarsko in nemško državo so izravnani. Glavni bavarski državni komisar Kahr in deželni komandant bavarskih čet sta popustila in odstopila. S tem nastaja staro razmerje.

Socijalni demokrati so padli tudi pri volitvah na Meklenburškem. Torej povsod nazadovanje! — Kje so vzroki? — Kapitalistični denar! Voditelji so se pustili podkupiti in prepustili so delavstvo svoji usodi. — Toda kazen pride, reakcija je neizogibna!

Švica.

Napad na 8urni delavnik je v Švici za enkrat uspešno odbit.

Avstrija.

Na Dunaju je izbruhnil generalni štrajk vsega bančnega osobja. Tovariši iz Češke so izjavili svojo solidarnost, v toliko, da se na Dunaju ni bati krumirjev iz Češke.

Rusko-romunska pogajanja.

Prihodnje dni se bodo na Dunaju pričela pogajanja med Rusijo in Romunijo, da vpostavita normalne medsebojne odnošaje.

Madžarska.

Ogrska krona je zadnje čase delala skoke nizdol. Finančni minister je baje kriv tega padca. Zato ga je opozicija v parlamentu napadla. Kallay je podal zato demisijo.

Rusija.

Rusija zahteva priznanje od strani Češkoslovaške in Jugoslavije. Ona stoji na stališču, da ti dve državi brezpogojno prizna, ker sta nastali pozneje kakor sovjetska Rusija, toda isto se mora zgoditi tudi obratno. Sicer pa namigava Litvinov, da Rusija lažje pogreša priznanje Čehov in Jugoslovanov, kakor pa oni priznanja Rusov. — Menda ima možakar prav. Saj je res čudno, na kaj čakamo! Češkoslovaška se menda na to pripravlja.

Češkoslovaška.

Namesto odstopivšega predsednika senata Praška, je bil 14. t. m. za predsednika izvoljen agrarec Vencel Donat, ki je deloval že v avstrijskem parlamentu.

Poročila z dežele.

Novo mesto. Pri nas se tovariši pritožujejo, da ne dobivajo »N. P.« Najlepše pa je pri stvari to, da se pošti ne ljubi dostavljati po predmestnih številkah, pri katerih je poleg natančne hišne številke naveden pogosto še hišni lastnik, tako da pismonoši pač ni treba premišljati, kje se nahaja dotična hiša. To se godi tako v kolodvorskem, kakor v kandijskem predmestju. Naša pošta dostavi list enostavno **na postajo za vse naročnike železničarje, in tam list mora čaka — seveda tako dolgo, dokler ne pride kak radovednež nenaročnik, ki ga odnese.** To pa se ne zgodi samo enkrat ali dvakrat, ampak se dogaja redno z vsakim listom. Danes temu, drugi pot drugemu. Prosimo, da v tem oziru intervenirate na merodajnem mestu. —

Naročnik železničar.

Kino „Ljubljanski dvor“
23. in 24 februarja
Velika historična drama
Peter Veliki
Strašne muke in tragična smrt car jevega sina.
25., 26., 27. februarja
Gospodična — gospa
družabna drama.

Iz stranke.

Konferenca NSS, ki se je vršila 17. t. m. v Celju je bila polnoštevilno obiskana. Trajala je ves dan. Sklepalo se je o važnih zadevah, o katerih se bo razpravljalo na letošnjem glavnem strankinem zboru 22. in 23. marca. — Za letošnji glavni strankin zbor, ki bo velepomemben, vlada v vseh naših organizacijah že sedaj veliko zanimanje. Prijavljena je že tudi številna delegacija iz bratske Češkoslovaške.

Občni zbor krajevne organizacije NSS za Sp. Šiško se je vršil v soboto dne 16. t. m. v gostilni pri Križu in mu je predsedoval tov. Koprivc, ki je podal tudi predsedniško poročilo. Tajniško in blagajniško poročilo je podal tov. Pušar. Po poročilu člana nadzorstva se je izrekel blagajniku in odboru absolutorij. Po poročilih se je tov. predsednik spomnil umrlih članov tov. Straška in Porente; zborovalci so v znak sožalja vstali. Pri volitvah odbora je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik tov. Koprivc, podpredsednik tov. Rozman, tajnik tov. Tone Malgaj, blagajnik tov. Ivan Pušar; odborniki: tov. Žagar, Kovač, Lapajne, Jermol, Konič, Gajšek, Simončič, Gregorič, Majce, Kovačič in Emil Avguštin; pregledovalca računov tov. Hiter in Petek. Po volitvah odbora je burno pozdravljen poročal občinski svetnik tov. Tavčar o komunalnih zadevah in o gospodarstvu črnordeče koalicije na magistratu. Pri slučajnostih so se oglasili k besedi še tov. Pleničar, Majce, Podbevšek in Poropat, nakar je predsednik zaključil nadvse lepo izpadli občni zbor.

Občni zbor krajevne organizacije NSS za Št. Jakobski okraj v Ljubljani se je vršil v torek dne 19. t. m. v prostorih gostilne pri Lozarju na Sv. Jakoba trgu. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik tov. Karel Zorko. Po poročilih odbornikov sta pozdravila občni zbor in poročala o politični situaciji in o strankinih zadevah podnačelnik stranke tov. R. Juvan in tov. Ambrožič. Pri volitvah odbora je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik tov. B. Kozinc; odborniki: tov. Zorko, Žorž, Nosan, Schildenfeld, Goe in Orel; pregledovalca računov tov. Kranjc in Košiček. Po izvolitvi novega odbora je sledila živahna debata o raznih notranjih strankinih zadevah, nakar je predsednik zaključil lepo uspelo zborovanje.

Občni zbor krajevne organizacije NSS za Dvorski okraj v Ljubljani se je vršil v soboto dne 16. t. m. v gostilni »pri Mraku«. Občni zbor je otvoril predsednik krajevne organizacije, tov. Vlado Pelan. Podal je poročilo o delovanju organizacije v preteklem letu. Sledili sta nato poročili tovarišev tajnika in blagajnika. Poročila so bila vzeta na znanje, odboru se je podelil absolutorij. Pri volitvah je bil izvoljen predsednikom tov. R. Velepič. Tako predsednik kot vsi izvoljeni odborniki so sprejeli svoje funkcije. — Občni zbor je pozdravil podpredsednik NSS tov. R. Juvan. Poročal je o razvoju stranke v preteklem letu, prav posebno pa še o ljubljanskem občinskem gospodarstvu in o nalogi delegacije NSS v občinskem svetu. Za njim je govoril tov. Ambrožič o ciljih NSS in etičnem pomenu njenega programa za vzgojo manuelnega proletarijata. Tov. Ciril Zupan je pozdravil občni zbor v imenu mariborske krajevne organizacije. Za njim so še govorili: tov. Franc Rak, o potrebi intenzivnega gospodarskega dela, tov. R. Est, ki je pozdravil občni zbor imenom kraj. org. za Št. Peterski okraj, tov. Vl. Pelan o sodelovanju pristašev NSS v kulturnih društvih, in tov. J. Est o pomenu mladinskih organizacij »Bratstvo« in »Mladost« za vzgojo mladine. Izvajanja vseh so bila sprejeta z navdušenim odobravanjem. Govorili so še nadalje tov. Janko Malgaj, Velepič, Zupan, Kušar in Bavdaš ter ponovno tov. Juvan. Novoizvoljeni predsednik je nato s pozivom »Vsi na delo« zaključil krasno uspeli občni zbor.

Litija. Krajevna organizacija NSS v Litiji ima svoj občni zbor v nedeljo 24. t. m. ob 10. uri dopoldne v gostilni g. Kremžarja »Pri Oblaku«. Poroča član načelstva iz Ljubljane. Tovariši, storite svojo dolžnost in pridite polnoštevilno. — Odbor.

Strokovni vestnik.

NEZAPOSLENOST.

Ena najkočljivejših nadlog, ki terejo danes delavski stan, je — nezaposlenost. Zato se nam zdi potrebno, da ponatisnemo iz »Narodnega Dnevnika« sledeče vrstice:

»To socijalno zlo, pod katerim tako zelo trpe nekatere industrijske države, nam je lansko leto in tudi letos še precej prizanašalo. Nezaposlenost se je sicer vedno pojavljala, sedaj tu, potem zopet tam v večji ali manjši meri. Toda pretežno je bilo pomanjkanje po delovni sili precejšnje, tako da nezaposlenosti v večjem obsegu ni bilo in da se je delovna sila nekaterih vrst kvalificiranega dela celo precej podražila. Delovna sila je pri nas tudi sicer zelo draga, kar pa je največ posledica draginje.

Dvig dinarja pa je nezaposlenost v naši državi precej povečal. Celokupno število nezaposlenega delavstva v državi cenijo na 180.000 do 200.000 oseb (ročnih in duševnih delavcev). Zlasti občutna je — in najbrž bo postala še v večji meri — nezaposlenost v stavbni stroki. Zato bo na vsak način treba najti sredstev, da se olajša beda brezposelnih in da se po možnosti sploh odpravi.

Tako država, kakor tudi privatniki bodo morali ukreniti vse potrebno. Na vsak način je treba strogo izvajati predpise o zaposlitvi inozemcev. Noben tujec ne sme biti pri nas zaposlen, dokler imamo dovolj domače delovne sile. Natančno izvajanje teh predpisov je treba strogo kontrolirati in se ne sme v nobenem slučaju dovoljevati izjem. Najprej kruha domačinom, ki dajejo poleg drugih tudi krvni davek, in kadar ga imajo ti, potem šele smejo najti posla tudi inozemci.

Ne samo radi skrbi domačega življa, temveč tudi radi reda in miru je treba pravočasno preprečiti nezaposlenost. Ta povzroča silno bedo in jo prav rada spremljajo razna gibanja ter nemiri. To se ne sme goditi, zato naj se pravočasno ukrene vse potrebno, da se nezaposlenost prepreči in obstoječa vsaj ublaži.«

Narodno-socijalna strokovna zveza se že od nekdaj bori za pravo domačega delavstva in je njeno geslo: »Najprej kruha domačinom, potem šele tujcem.« Da se pri nas tega ne vpošteva, je mnogo kriva internacijonala, ki ščiti vsakega tujega delavca, če le malo diši po internacijonali in če je le voljan povečati številko sodrugov, katerih večina se rekrutira iz inozemcev. Domače delavstvo naj sprevidi svoje zlo in se naj organizira v tako strokovno organizacijo, ki ščiti predvsem domačine. Domačim delavcem dela in kruha, s tujci ven iz države, pa bo kmalu manj brezposelnosti.

Westfalski Slovenci.

V prihodnjih tednih se vrne večje število brezposelnih rudarjev iz Porenja v domovino. Ti naši rojaki ki se vračajo v svobodno domovino, prihajajo v slabem času, prihajajo v času, ko pri nas najlepše cvete brezposelnost in bodo to brezposelnost še v veliki meri povečali. Pred prihodom teh trpinov se moramo vprašati, kaj in kako z njimi. Moramo jim vsekakor pomagati, kajti ne smemo nikakor dopustiti, da bi tudi v svoji domovini, kamor gotovo željno hrepenijo, stradali in bede poginili. Naše mnenje je, da mora predvsem centralna vlada tu nekaj pomagati in takoj odobriti primerne kredite za preskrbo in nastanitev vračajočih se rojakov. Poleg vlade moramo pa tudi poedinci pomagati vračajočim se rojakom in jim lajšati vsaj prve dni povratka v domovino. Mnogo jim posamezniki ne bodo mogli nuditi, toda če se strnemo in pomagamo vsi, jim bomo vsaj za prvo silo lahko bratsko pomagali. Delavska zbornica za Slovenijo je zaprosila našo organizacijo, naj uvedemo med svojimi člani zbirko za vračajoče se rojake. Radi se odzovemo klicu delavske zbornice ter pozivljemo vse naše podružnice, naj uvedejo zbirke za westfalske rudarje ter nam denar in seznime darovalcev dopošljejo v Ljubljano. Podružnica Blejska Dobrava je že storila brez našega klica svojo dolžnost, posnemajte jo sedaj vse ostale podružnice in pomagajte. Naš klic pa ne velja samo našim članom, temveč vsi javnosti in upamo, da se bo vsak rad odzval tej plemeniti akciji in da bo vsak rad pomagal vračajočim se rojakom.

Pomagajmo vsi in se zavedajmo dejstva, da, kdor hitro da, dvakrat da!

Poziv! Osrednje vodstvo NSSZ poziva tem potom vse podružnice in vse člane, da podpirajo po svojih močeh vračajoče se westfalske rudarje. Povsod naj podružnični odbori uvedejo zbirke in člani naj po svojih močeh prispevajo. Nabrani zneski naj se s seznami darovalcev pošljejo centrali v Ljubljano. Tovariši! Ne čakajmo, da bodo premožni pomagali trpinom, mi sami, ki smo rojeni v bedi in poznamo bedo, mi sami lahko pomagamo. Zato vsi na delo, da po svojih skromnih močeh pomagamo tem trpinom. — Za Osrednje vodstvo NSSZ v Ljubljani: Rudolf Juvan l. r., načelnik.

Jesenice. Podružnica NSSZ tu pri nas rapidno narašča. Imamo tupatam sicer kako prasko z internacijonalci, ki bruhajo svojo jezo na nas, ker se delavstvo spametuje in prihaja v naše narodne vrste. Ta teden se vršijo volitve obratnih zaupnikov in je tudi NSSZ postavila svojo lastno kandidatno listo. Če bo narodno delavstvo volilo pravilno in pametno, bo imelo tudi v obratih svoje prave zastopnike. O rezultatu volitev prihodnjič.

Jesenice. Tukajšnja podružnica Nar. soc. strok. zveze priredi v nedeljo 24. februarja t. l. ob 2. uri popoldne v gostilni Ravhekar javen strokovni shod, na katerem poroča načelnik tov. Rudolf Juvan. Tovariši in sploh kovinarji, udeležite se strokovnega shoda polnoštevilno!

Iz strokovnega tajništva. Mesec februar se bliža koncu, a še nimamo vseh obračunov naših podružnic, kar ni dobro znamenje, ker stojimo pred glavnim delegatskim zborom Pozivljamo zato vse zamudne podružnice, naj urede obračune takoj. Od nekaterih podružnic pogrešamo tedenskih poročil in poročil za list, zato jih prosimo, naj nam to odslej redno pošiljajo, ker hočemo tudi v tem oziru imeti red. Opozarjamo obenem še enkrat na glavno delegatsko zborovanje, ki se vrši 4. maja t. l. v Šent Pavlu v Savinjski dolini. Pripravljajmo se vsi na ta dan, ki mora biti obenem veličastna manifestacija Narodno-socijalne strokovne zveze. Tovariši! Na delo, da bomo ponosni na uspehe.

NSSZ in »Nova Pravda«. Gospodje okrog »Jutra« so zagnali krik in vik, češ da zlorablja NSSZ svoje člane v politične svrhe, ker jim vsiljuje »Novo Pravdo«. Z »Jutrom« se ne bomo prerekali, povemo pa to, da je glavni delegatski zbor NSSZ v Zagorju sklenil lanskega leta, da bodi »Nova Pravda« list strok. organiziranih, ker ima stalni strokovni vestnik. NSSZ namreč nima fondov za izdajanje strokovnega lista. Tega ji za enkrat nadomestuje rubrika v »Novi Pravdi«. Gospodje pri »Jutru« pa naj pogledajo v zadnje številke umrle »Unije«, ki je kot strokovni list prinašala samo politično vsebino in pela slavo JDS. Zato je tudi legla v rani grob. Naši člani bodo za enkrat brali ter širili »Novo Pravdo«, pa če je to »Jutru« prav ali ne! Ko pa bo organizacija finančno toli močna, da bo mogla vzdrževati sama svoj list, ga bo tudi ustanovila, toda ne na takih principih kot od »Jutra« objokovana »Unija«.

Mladinski vestnik.

»Bratstvo« v Litiji je priredilo v soboto dne 16. t. m. svojo maškerado v vseh prostorih restavracije »Pri pošti«. Prireditev je nadvse lepo uspela in prinesla društvu tudi lepe gmotne uspehe. Pri prireditvi je pridno sviral tamburaški zbor litijskega »Bratstva«. Na večeru je bilo opaziti vrlo lepo število čednih in okusnih mask. Zabava se je končala mirno in dostojno.

»Bratstvo« v Zagorju nadvse agilno deluje. Dramatični odsek pod vodstvom br. Groharja in pod režijo br. Juvana ml. vidno napreduje. Ravnotako pridno deluje tamburaški zbor pod vodstvom br. Mlakarja. Br. Drnovšek vodi abstinenčni krožek, ki lepo uspeva in ima vidne uspehe. Pod vodstvom br. Bostiča, Kršnika in Medveda se je osnoval prireditveni odsek, ki pripravlja načrte za razne prireditve. Mlado društvo je v najživahnejšem razmahu in kaže lepo bodočnost. Želimo mu pri delu obilo sreče in uspehov.

Izobraževalno društvo delavske mladine »Bratstvo« v Zagorju priredi v nedeljo dne 2. marca t. l. ob 7. uri zvečer v restavraciji in gostilni »Müller« v Zagorju »Veliko plesno predpustno veselico«. Svira zagorski kvartet. — Šaljiva pošta. Maskam je dostop dovoljen. — Čisti dobiček je namenjen društvu. Vabimo vse prijatelje naše mladine, da se te veselice v velikem številu udeleže.

»Bratstvo« Celje. O priliki odhoda bratov podpredsedn. Rudolfa Germa in Jos. Jazbinška k vojakom, jima je priredila organizacija dne 18. t. m. »na Škarpi« odhodnico, ki je prav lepo potekla. Predsednik br. Bervar je orisal delovanje obeh, osobito zasluge br. Germa, ki je kot predsednik šolskega odseka s svojim marljivim delovanjem mnogo pripomogel k razvoju in konsolidaciji društva. V vznešenih besedah, v nadi, da se zdrava in srečna zopet vrneta v vrste narod. socij. mladine ter ostaneta zvesta idejam narodnega socijalizma in značaja na poti v novo življenje ter se prisrčno poslovil od obeh odhajajočih bratov. Tudi načelnik kraj. org. NSS v Celju br. Gobec je v lepem nagovoru priporočal imenovanima vztrajnost v svojih nazorih ter jima želel obilo sreče v novem stanu. Da je bil večer tem veselejši, sta poskrbela br. Dečman — osobito pa br. Tone Kresnik, ki je bil v svojem šaljivem govoru neprekosljiv ter je žel obilo smeha. Odhodnico je izpopolnil del društvenega orkestra.

Članom »Bratstva« Celje. Onim, ki članarine za mesec januar in februar t. l. še niso poravnali, bomo poslali položnice, da zadoste svoji dolžnosti. Oni, ki zaostale članarine ne vpošljejo do 29. t. m., ne bomo več smatrali članom »Bratstva«. Kdor se ne zaveda obveznosti napram organizaciji, ni zaveden ud JNSM.

Predavanje »Bratstva« v Ljubljani. V sredo, dne 20. februarja je nadaljeval g. dr. **Tone Jamar** svoje predavanje o jetiki. Predaval je na podlagi številnih vprašanj, ki so mu jih stavili obiskovalci predavanj. Stavljena vprašanja so pokazala, kako zelo so ljudje potrebni pouka o tej kruti bolezni in kako napačni pojmi krožijo o njej. Gospod predavatelj je v potankostih pokazal uničevalno delo tuberkuloznega bacila, razlagal znake, ki se na človeku pokažejo, če ga bacil napade in orisal načine zdravljenja tuberkuloznih. Poslušalci so iz predavanja razvideli, da je za ozdravljenje potrebna popolna volja in vstrajnost in da je predpogoj uspešnemu zdravljenju zrak, dobra hrana in mir. Sama Slovenija ima primerne kraje, kjer bi se dalo jetičnike z uspehom zdraviti. Narod sam je poklican, da se združi v samopomoči in organizira boj proti jetiki, kajti le z delom vseh se bo zajezilo razširjenje pogubonosne bolezni. — Poslušalci so bili g. predavatelju za potreben pouk hvaležni in so mu živahno aplavdirali. — Prihodnje predavanje se vrši v sredo 27. februarja. Snov se naznani v »Narodnem Dnevniku«.

Tedenske novice.

Opozorilo. Vsem naročnikom, ki nam še niso poravnali naročnine za leto 1923, bomo z 8. marcem ustavili pošiljanje lista, če dotlej ne poravnajo svojih zaostankov. Zneski so razvidni iz položnic, ki smo jih priložili novoletni številki. S tem, da zamudnikom ustavimo list, pa zadeva še ni končana. Po 8. marcu bomo izterjali vse dolgove, kakor smo to delali do sedaj. Zato je v interesu cenjenih naročnikov, da se takoj odzovejo našemu opominu ter se tako obvarujejo nepotrebnih stroškov.

Našim čitateljem nenaročnikom. Naše čitatelje nenaročnike, ki so dobili »Novo Pravdo« zadnji čas na ogled, prosimo, da nam naj takoj sporoče, ali mislijo list naročiti ali ne, ker bomo pošiljanje sicer ustavili s prihodnjo številko. Današnjo številko pošljemo na ogled na nekatere nove naslove. Položnice priložimo prihodnjič. Kdor se misli naročiti, naj vplača naročnino po položnici. — »Nova Pravda« je najboljši slovenski tednik, ki naj ga vsakdo čita. Sicer pa tudi zastopa naše slovenske interese in posebno one, malih, revnejših ljudi. — Da bo naš boj uspešen, nas mora biti veliko, čim največ. Zato naročite »Novo Pravdo«!

Vabilo. Podporno društvo železniških uslužbencev sklicuje za nedeljo dne 24. februarja 1924 ob 8. uri zjutraj v prostorih društva »Slavec« v Narodnem domu v Ljubljani občni zbor z dnevnim redom: 1. poročilo odbora, 2. določitev podpore in članarine, 3. volitev novega odbora, 4. raznoterosti.

»Jutro« laže naprej in ne ve nobenega odgovora na poziv načestva NSS, da navede dokaze za iznešene očitke. »Jutro« laže in zavija naprej glede službenega razmerja tov. Ivana Tavčarja do konzorcija »Narodnega Dnevnika« in laže glede višine plače, ki jo dobiva tov. Tavčar za svoje delo. »Jutro« se pač ravna po pravilu: Četudi je drugačna resnica, laži in obrekuji! Glavno je, da govoriš slabo o nasprotniku. Nekaj bo mogoče končno le ostalo od vsiljene laži, saj ljudje marsikaj verjamejo. To je politična morala mladinske inteligence, ki se šteje med sol Jugoslavije. »Piuj, Teufel!«

Brezvestnost. — »Jutro« podtika naši stranki razne stvari, ki imajo javno gospodarski značaj in ki segajo tja, kamor dnevna politika ne bi smela imeti dostopa. Predbacivajo nam neko »naše« podjetje, ki žal ni naše, in katerega so ravno demokrati hoteli upropastiti. Demokrati so hoteli za vsako ceno ubiti našo stranko. Zato so šli preko vseh mej obzirnosti; spravili so v nevarnost nešteto eksistenc, nešteto malih ljudi. In ker smo jim to preprečili, ker smo obvarovali ljudi katastrofe, — nam sedaj podtikajo, da smo podkupljeni od bank. Radovedni smo, kaj bi porekli ti gospodje, ako bi mi sedaj začeli razkrinkavati gnilobo v demokratskih podjetjih. Nič vam ne koristi gospodje, ljudstvo vas spoznava in nas tudi! Smo sicer šibki, a pošteni in zavod, v katerem so tudi naši ljudje, stoji trdno! Smatramo, da smo postopali tako, kakor veleva ljubezen do bližnjega in nič bi nas ne bilo sram, ako bi se bili v dosego tako človeškega čina — tudi res kam prodali! Vendar tega ni bilo treba in imamo tudi v tem pogledu popolnoma čiste roke. — Čifutarije pri nas ni! Zapomnite si! — Ne sodite drugih po sebi!

Kake dohodke ima g. Ribnikar kot upravni svetnik »Delniške tiskarne«, kot sotrudnik »Jutra«, kot vrhovni upravnik »Jutra«, kot ravnatelj »Aloma Company«, kot penzionirani poverjenik pokrajinske uprave, kot večkratni posestnik in upravni svetnik raznih akcijskih družb? — Naj nam to odgovori on sam!

Rušenje strokovnih organizacij! — Dolgo se že čuje o tajnem izpodkopavanju tal strokovnim organizacijam. Zadnje čase pa je to nesocijalno delovanje postalo že skoro kar očito. Gotova politična klika, ki ne pozna nobenih mej, hoče razdreti še to, kar je doslej ostalo v obrambo uradniških in delavskih pravic ter v pomoč v sili in potrebi. Pa ne samo to, razdreti hočejo še gospodarske in socijalne institucije, samo da bi trenutno od tega vlekli svoje strankarske koristi, ne oziraje se pri tem na katastrofalne posledice. Ta politična klika je pognala na to delo svoje prihuljene agente rovarje in provokaterje. Opozarjamo na to vse dobromisleče uradništvo, služabništvo in delavstvo! Oni sami naj poženo te agente s pasjim bičem proč od strokovnih organizacij na Miklošičevo cesto. Ako to ne bo zadostovalo, bo pač potrebno, da se v tem pogledu strnejo vse politične stranke in da one nauče to predrzno kliko, kaj sme in kaj ne! — Za enkrat toliko! Ako še ne bo miru, potem pa bomo napeli druge strune in te rovarje in agente malo prijeli za ušesa, da bo nekaj časa bolelo! — To smo napisali kot uvod k naši borbi, ki bo brezobzirna, da se nam ne bo pozneje očitalo denuncijantstvo.

K padcu socijaldemokracije v Thüringu. — O vzrokih socijalnodemokratskega poloma pri zadnjih volitvah v deželni zbor na Thürinškem se čujejo iz socijalnodemokratskih listov razni glasovi. Iz vseh izzveni to, kar smo mi že tolikokrat napisali, da je razredni proletarijat pritisnjen ob tla za dolgo vrsto let, in da se Marksizem preživlja. Najti bi se moral novi mož velikega duha da bi zamogel v vse te delavske mase spraviti pravega duha. Kakor voditelji naših socijalnih demokratov, tako so se tudi oni v Nemčiji udali zlatemu mamonu. Pustili so svoje ljudi kmalu po prevratu in s tem zakrivili, da so prišli v posest državne moči drugi. Socijalnademokracija je popolnoma odpovedala. — In pri sedanjih volitvah je istotako denar igral svojo vlogo in zmagal. Meščanske stranke so razpolagale z ogromnim kapitalom — ta je odločil....

V šolah sedaj ne bo več mraza! — Vlada je sedaj ministrstvu prosvete odobrila kredit od 500.000 Din za kurjavo v šolah v Sloveniji. Sedaj smo za naše otroke zopet lahko kar brez skrbi, da se v šoli ne bodo prehladili, zlasti z ozirom na okolnost, ker se bliža spomlad. — Pa naj še kdo reče, da centralizem ni dober!?

— **Čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Peko, ker so isti priznano najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta!**

Priporočamo domačo tvrdko »FORTUNA«, trg. dr. Bizjak & Comp. Ljubljana, Krekov trg 7 (poleg Mestnega doma), ki ima vedno veliko izbiro kuhinjske emajlirane posode prve vrste po izvanredno nizkih cenah. Blago je res prvovrstno, zatorej toplo priporočamo, da podpirate to novo podjetje. Glej današnji inserat. (10)

IV. Ljubljanski velesejem.

Ta eminentna narodno-gospodarska prireditev se vrši letos od 15. do 25. avgusta. Ogledalo gospodarske sile vsakega naroda so njegovi proizvodi v poljedelstvu, obrti oziroma industriji. To je dvoje oči skozi katera se gleda v njegovo bodočnost. Mi, Jugoslovani, smo mlada država, ki je polna narodnega bogastva: polje, pašniki, gozdovi, rudokopi, morje za trgovinsko plovitev, vodne sile za ceneno proizvajanje električne moči. Ves svet gleda sedaj, ko smo dosegli svobodo, na nas, če smo sposobni in pripravljeni, da vse te naravne dobrine izkoristimo v obrti in industriji ter naši mladi državi pripravimo boljšo bodočnost. — Pokazali smo v resnici, da imamo voljo in sposobnost. Dosedanji ljubljanski velesejmi so veseli dogodki v tem oziru; naš narod je sijajno dokazal svojo sposobnost in položil temelj naši boljši bodočnosti. Odlični strokovnjaki iz Čehoslovaške, Francoske, Belgije, Švice in od drugod, so priznali veliki napredek našega naroda v kratkem razdobju petih let; odkar se je osvobodil. Naša industrija je takorekoč še v povojih, ali v izobilju imamo vsakovrstnih surovin, najboljši predpogoj za njen razvoj. Gledati moramo, da postanemo kar najbolj mogoče neodvisnih od tujih tovarn, tujega kapitala. Gledati moramo, da bo naš izvoz mnogo večji od uvoza. Agraria in industrija naj bo dvoje rok na telesu Jugoslavije, ki naj druga drugi pomaga, da naše gospodarstvo v polni meri napreduje. Naš napredek pa je treba svetu, tujini, pokazati, ako hočemo, da bo naš ugled in z njim naš vpliv zrastel, kar bo v našo neizmerno korist. Najlepšo priliko za to nudijo ravno ljubljanski velesejmi. Vsi naši stvarečí krogi morajo tu na plan, da dokažejo svoj napredek, po katerem nas bo sodil svet. Od napredka je odvisna ta sodba. In za to, da bo dobro izpadla, mora jamčiti naš velesejem. — Razun tega pa blaže velesejmi težke krize, ki vladajo sedaj, ter so v veliko moralno in materijalno oporo tako našim industrijcem in obrtnikom, kot trgovcem.

Gospodarstvo

Koliko je vreden dinar?

		Ta teden	Prejšnji teden
		dinarjev	
100 švic. frankov	stane	1377·50	1445·—
100 franc. frankov	„	332·50	367·5
100 laških lir	„	341·—	357·5
100 čeških kron	„	231·—	240·5
1 milijarda nem. mark	„	——	——
100 poljskih mark	„	0·003	0·0033
100 avstrijskih kron	„	0·1145	0·1190
100 ogrskih kron	„	0·265	0·27
100 bolg. levov	„	61·8	62·28
100 dolarjev	„	7800·—	8210·—
100 angl. funtov	„	34150·—	35550·—

Curiška borza.

		20. februarja	14. februarja.
		švicarskih frankov	
100 dinarjev	je stalo	7·30	6·87
100 franc. frankov	„	23·65	26·10
100 laških lir	„	25·80	25·07
100 čeških kron	„	16·75	16·70
1 milijarda nem. mark	„	——	——
100 poljskih „	„	0·00022	0·00022
100 avstrijskih kron	„	0·008125	0·0081
100 ogrskih „	„	0·014	0·02
100 bolg. levov	„	4·45	4·31
100 dolarjev	„	577·75	574·75
100 angl. funtov	„	2484·—	2475·—

Odgovorni urednik Anton Brandner. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

„KINO IDEAL“
21. do 24. februarja
PLAMEN ŽIVLJENJA
rudarska tragedija v 6. dejanjih z igralko Priscila Dean.
25. do 27. februarja
OTOK GROZOTE
ali TORENT
senzacijska drama v 5. dejanjih v glavni vlogi Eva Novak.

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

»O,« se baron vražje nasmehne, »potem bo lepa Ellen ležala pred mojimi nogami in me milo prosila, da ji rešim njenega ljubimca. Da sem jaz oseba, ki mu more pomagati zopet na svobodo, in da bo to lepi deklici prišlo na uho, zato bom že vse potrebno ukrenil.«

»Vaš načrt je res izborno zasnovan,« pritrdi Clifford vzradoščeno, »vse hočem podvzeti, da se tudi posreči.«

»Že prav, ampak zelo oprezno morava iti na delo,« meni baron, »s silo ni mogoče ničesar doseči — temveč pa z zvijačo. Vrhutega sem uverjen, da se bo gospodična Morris z gnjusom obrnila od svojega ljubimca, ko izve, česa ga dolže. Krasna deklica mi bo potem kot zrelo jabolko vsekakor za dalj časa padla v naročje.«

Po teh besedah se Hardy zmagoslavno smehlja, saj si v duhu že predstavlja, kako udano ga lepa Ellen objemlje in poljubija.

»Udarec z bičem mi bo drago plačala,« nadaljuje komaj slišno, »na kolenih me bo prosila oproščenja!«

Clifford je seveda ves srečen, da more oditi iz Londona, kjer so mu zagonetni zasledovalci vsak hip za petami.

Pod morsko gladino.

Ko je srečal natakarja na parniku, je mož s krinko hitrih korakov odšel proti ograji na krovu in od tam prav gibčno skočil s parnika. — Stari mornar opazi temno postavo, ki je skočila preko krova, in prične klicati na pomoč. Predno pa dospe pomoč, je zagonetni mož že na krovu podmornice, kjer ga že pričakuje Edvard, na kar izgineta oba v njeno notranjščino. Z velikim šumom se spušča čudežno vozilo v morske globine.

Zagonetni mož kaže na zunaj zopet tisto čudno razburjenje, ki ga napravlja tako strašnega. Ko se Edvard slučajno ozre na njegov plašč, opazi, da je roka, ki je napol pokrita s plaščem — močno okrvavljena. Brez dvoma, žrtev je zopet padla. Strašni mož je umoril lepo Amerikanko.

Mož s krinko gre po hodniku naprej kot bi se ne zavedal, da je Edvard poleg njega. V pretrganih stavkih sliši Edvard prav dobro naslednje besede ki jih mrmra zagonetni mož sam s seboj:

»Ellen — če bi vedela — ti nedolžni angel — toda divja strast — — puhteča kri — — —«

Sedaj odpre vrata kabine, v katero ni imel nihče dostopa. Na pragu stoječ se obrne proti Edvardu ter mu kratko, četudi ne neprijazno ukaže: »Terror naj plove v domači pristan!« in zapre vrata.

Edvard se takoj napoti v krmarjev prostor, k zvestemu Tomu.

»V katero smer naj plove Terror, gospod?« vpraša krmar takoj ko zagleda Edvarda. »Doslej sem križaril sem in tja. Ali naj gremo še enkrat za parnikom?«

»Ne, Tom, sedaj se odpeljemo proti domu,« de mirno Edvard.

Dasi se mladi krmar dobro zaveda obljube, storjene ob vstopu v službo, vendar je v njegovem pogledu, ki počiva na Edvardu, jasno čitati nemo vprašanje, ki seveda ne uide Edvardovemu bistremu očesu.

»Naš poveljnik je imel znancu, ki se pelje s parnikom v Ameriko. Izročiti še prav nujno naročilo,« reče Edvard mlademu krmarju.

»A tako — no, za kaj takega je Terror kot nalašč pripraven. To vam je ladja, pravo veselje jo je voditi.«

»Ali vas morda motim pri krmarjenju s svojim govorjenjem?« vprašuje Edvard Toma, čegar oči so venomer obrnjene v kompas in karto, ki kaže smer vožnje.

»Nikakor ne, gospod, nasprotno, prav vesel sem. če morem z vami izpregovoriti nekaj besed. Vsled tega bom z enako pozornostjo vodil krmilo.«

»Zdi se mi,« nadaljuje Edvard, »da Jim resnično obžaluje svoj čin. Ravno prej sem bil pri njem in se nisem malo čudil nad njegovim popolnoma izpremenjenim obnašanjem. Prej tako trmoglav človek se je docela izpremenil.«

»Če se le ne dela samo navidez takega,« pristavi pomenljivo Tom.

»Tega ne morem verjeti. Skoro sem uverjen, da je postal drugačen le radi tega, ker ga je Molly Gordon s svojo prošnjo rešila gotove smrti. Tega ji celo življenje ne bo pozabil.«

»Jaz bi mu tudi ne svetoval, da se še enkrat spozabi nad ljubko deklico,« vzklikne Tom odločno, »ker bi se nič več ne rešil živ iz mojih pesti.«

»Gospodična Gordon vam je bila gotovo zelo hvaležna?«

»Seveda se mi je zahvaljevala, ko sem jo tisti dan odnesel v njeno sobo. Mnogo pač ni mogla govoriti, ker jo je tako divje davil za vrat. Saj je bilo na njenem belem vratu čisto jasno videti odtiske njegovih rok.«

»Ali od tedaj niste še videli Molly?« ga nekako začudeno vpraša Edvard.

»Ne, gospod, ker je morala dalj časa ostati v postelji, potem smo se pa odpeljali. Ravno danes opoldan mi je vaša nevesta, gospodična Bessy, pravila, da še vedno ni docela okrevala.«

»No, potem se vam bo gospodična Molly že še enkrat zahvalila, ker ste ji rešili življenje,« meni Edvard dobrodušno.

»Oh, tega niti ne zahtevam. Storil sem samo svojo dolžnost. Vsakdo na mojem mestu bi bil ravno tako ravnal.«

»Ampak Jim je zelo močan. Vaše življenje je bilo v veliki nevarnosti, ker bi vam Jim v svoji besnosti pač ne bi bil prizanesel.«

»Tudi jaz nisem od muh. Mislim, da se morem v moči z Jimom vsak dan še poskusiti. Če je sedaj prišel k pameti, me zelo veseli, drugače pa — — —«

Edvard se prijazno nasmehne rekoč:

»Za gospodično Molly bi se torej vsak hip zavzeli?«

»Kot sam zase. Ne, še več,« de Tom odkritosrčno, ne da bi pri tem niti za sekundo pustil krmilo izpred oči.

Edvard ogleduje sedaj morsko karto.

»Da, gospod, Terror je naravnost čudežno vozilo, vozi s hitrostjo približno 30 morskih milj na uro,« povzame Tom, ko vidi, da gleda na morsko karto. »Proti poldnevu zavozimo že v Temzo. Zvečer je Terror že zopet v svojem pristanišču.«

»Kako je vaše mišljenje o Elizi?« ga nenadoma vpraša Edvard.

»Ta?« meni Tom zaničljivo. »To vam je prava hinavka.«

»Tudi jaz sem istega mnenja. Ona ne sovraži samo gospodične Gordon, marveč nas vse.«

Tom skomizne z ramami.

»Ene ženske se nam ni treba bati, najmanj pa Elize Ko sem zopet doma, je ne pustim nič več izpred oči.«

Edvard postane pozoren.

»Kaj pomeni to? Ali ste o Elizi kaj slišali, česar drugi ne vemo?«

»Kakor se pač vzame, gospod. Jaz sem samo opazil, da sta se Jim in Eliza pogosto skrivaj pogovarjala Če se je kdo približal, sta takoj skočila narazen.«

Edvard in Tom se še dolgo časa razgovarjata o raznih vsakdanjih zadevah. Ko se vrne potem Edvard v veliko kabino, se uda tihemu razmišljevanju zadnjih dogodkov. Posla itak sedaj nima nobenega; mož s krinko je še vedno v svoji kabini, za vožnjo proti domu pa Tom tudi ne potrebuje nobenih nadaljnjih navodil.

Naenkrat se komaj slišno odpro vrata kabine, ki je bila določena kot bivališče za naši znanki: Bessy in Molly. Med vrati pa se prikaže krasna Bessyna glavica. Z ljubezni polnimi pogledi upira deklica svoje oči v svojega sanjajočega ljubimca.

»Edvard!« se tiho oglasi. Hip nato je Edvard že pri ljubici, katera mu nudi svoje cvetoče ustnice v poljub in ga tesno objame.

»Je izvršeno?« vpraša Bessy tiho.

»Ne vem — saj poznaš navade zagonetnega moža — draga moja. O svojih činih nikdar ne govori.«

»O, občutek imam, da je zopet ena pustolovka končala svoje življenje. Sicer se ne bi vračal. O ne — tega ne stori nikoli.«

»Zakaj si že vstala, moje srce?« jo vprašuje Edvard, hoteč zasukati pogovor v drugo smer.

»Nisem mogla še naprej spati. Tudi Molly gre tako. Slišala sem, da si prišel v kabino in — ker nisem mogla nič več vzdržati, da te ne bi imela pred očmi, — sem stopila iz kabine. — Če bi vedel, dragi Edvard, kako iskreno te ljubim...«

Očala, ščipalci
ure, zlatnino najbolje kupite pri
Fr. P. Zajec,
izprašan optik in urar
Ljubljana, Stari trg št. 9.
Stekla natančno po zdravniških predpisih.

OGLAŠUJTE v NOVI PRAVDI!

Štefan Ferant
urar državnih železnic
Celje, Dečkov trg. št. 3
priporoča svojo urarsko in zlatarsko obrt. — Cene solidne.

Strojenje, barvanje izdelava lisičjih kož
krznar L. ROT,
LJUBLJANA, Gradišče 7.
Zaloga kožuhovine! Nakup kož od divjačine!

Priporoča se tvrdka
JOSIP PETELINC, Ljubljana
Sv. Petra nasip št. 7.
Najboljše šivalne stroje GRITZNER in ADLER
za rodbinsko in obrtno rabo v vseh opremah, istotam igle za vse sisteme strojev in koles ter posamezni deli. Galanterijsko blago, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in brivce, vezenine, kravate, čipke, palice planinske in sprehajalne, jedilno orodje. Popravila vseh vrst šivalnih in pisalnih strojev se sprejemajo Večletna garancija šivalnih strojev. Pouk v vezenju in krpanju perilá na strojih brezplačen!

AVTO-VOZI
BREZ BENCINA!
JUGO-HAG
LJUBLJANA
BOHORIČEVA 24
TELEFON 560

Cenj. dame in gospodje!
Vse kar prinaša današnja moda, se izdeluje po meri v krojačnici za dame in gospode tvrdke
Brata Brunskole
Ljubljana, Židovska 5.
Istotam vsakovrstni lastni konfekcijski izdelki, modni predmeti, srajce, kravate itd.
Po najbolj konkurenčnih cenah!

Jugoslovanski kreditni zavod
v Ljubljani, Marijin trg št. 8., reg. zadr. z o. z.
sprejema vloge na knjižice in plača čistih
7%
obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi za vloge v tekočem rač. obrestovanje po dogovoru.
Podeljuje kratkočasne trgovske in personalne kredite najkulantneje.
20

Parna pekarna Jean Schrey
nasl. Jakob Kavčič, Ljubljana
naznanja, da ima vsak dan
sveže in pristne preste.
Telefon št. 158. 21 Telefon št. 158.

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG
D. D. V LJUBLJANI
prodaja premog
iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industr. podjetja in razpečava na debelo.
Inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.
Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 15/II.

Najcenejše nove in rabljene
pisalne stroje
v špecijalni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.
Ludovik Baraga, Ljubljana
Selenburgova ulica 6/I.
Barvne trakove, karbon-papir-indigo ter vse druge potrebščine, pisarniška oprema vedno v zalogi.
17|I.

Tone Malgaj
Pleskar za stavbe in pohištvo, lakiranje voznih koles v ognju. Sobni slikar. Specijelni oddelek za črkoslikarstvo na steklo, pločevino, zid, les itd
Delavnice: Kolodvorska ul. 6, Celovška cesta 121.
Naročila se sprejemajo v Kolodvorski ulici štev. 6.

Vaclav Schramm
Celje, Kralja Petra cesta št. 14.
Izdelovalnica instrumentov. — Velika zaloga vseh glasbil, zlasti tamburic najboljše kakovosti, strune in vse v glasbo spadajoče potrebščine.
Cene nizke! Postrežba točna!

Dobro blago se samo hvali
le prepričati se je treba
zatorej ne zamudite prilike ogledati si veliko izbiro
emajlirane kuhinjske posode
pri
„FORTUNA" trg. dr. Bizjak & Comp
LJUBLJANA, Krekov trg 7 (poleg Mestnega doma).
En gross. Cene konkurenčne. En detail.

Jadranska banka, d. d. Beograd
Deniška glavnica: Din. 60,000.000 Centrala (začasno) Ljubljana Rezerve: Din. 32,515.000
Podružnice:
Beograd, Bled, Cavtat, Celje | Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice | Korčula, Kotor, Kranj | Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje | Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb
Naslov za brzojave: JADRANSKA
Amerikanski oddelek — Potniški urad
INOZEMSKA ZASTOPSTVA: ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija, Zadar. AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj. JUŽNA AMERIKA: Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Porvenir, Puerto Natales.
AFILACIJA: Frank Sakser State Bank, 82 Cortland St. New York City.
Banka ima prvovrstne zveze v vseh glavnih mestih sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA
Dunajska cesta štev. 4
(v lastni stavbi).
Kapital in rezerve Din 17,500.000.
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Brzojavi: Trgovska. Tel.: 139, 145, 458.
Podružnice: Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica
Ekspoziture: Konjice, Meža-Dravograd

Konfekcijska trgovina O. BERNATOVIČ Ljubljana, Mestni trg 5.